

SUSTENTABILIDADE FINANCEIRA E DISCIPLINA ORZAMENTARIA

VI. SUSTENTABILIDADE FINANCEIRA E DISCIPLINA ORZAMENTARIA

VI.1. Regras fiscais e orzamento 2023

A Dirección Xeral de Planificación e Orzamentos elaborou un escenario financeiro para o vindeiro 2023, que concreta as dispoñibilidades financeiras para a elaboración do orzamento da Comunidade Autónoma e que se adaptará á taxa de referencia de déficit para as CCAA sometida a informe do Consejo de Política Fiscal y Financiera, e que se concretou no teito de gasto aprobado o 3 de agosto polo Parlamento de Galicia.

No ano 2023, ao igual que aconteceu nos anos 2020, 2021 e 2022, volven a estar suspendidas as regras fiscais debido ao contexto xeopolítico e macroeconómico, de modo que a Comisión Europea volveu a activar a cláusula xeral de escape do Pacto de Estabilidade e Crecemento e, pola súa parte, o Congreso de los Diputados volveu apreciar por terceiro ano consecutivo que se dan as condicións para aplicar o disposto nos artigos 135.4 da Constitución e 11.3 da Lei orgánica 2/2012, do 27 de abril, de Estabilidade Orzamentaria e Sustentabilidade Financeira, de modo que quedaron suspendidos tanto o límite de déficit estrutural como o de volume de débeda pública.

Non obstante, áinda que se suspenderon as regras fiscais o Consejo de Ministros fixou, ao igual que en anos anteriores, taxas de referencia de déficit para os distintos subsectores quedando a dita taxa para as CCAA nun 0,3%.

Na elaboración destes orzamentos a Comunidade Autónoma de Galicia empregou todo o potencial de crecemento dos ingresos maximizando a súa capacidade de gasto ao máximo. Deste xeito a necesidade de financiamento do 2023 fixouse no 0,3% do PIB, isto é 181 millóns de euros.

En canto a débeda pública, a taxa de referencia fixada para as CCAA do 0,3% tamén actúa como límite de débeda xa que representa o importe máximo que o Estado vai financiar ás CCAA.

Polo tanto, o endebedamento neto do vindeiro exercicio se determinará por unha parte polo importe das cantidades a reintegrar como consecuencia das liquidacións negativas dos exercicios 2008 e 2009 (85 millóns de euros) e, por outra parte, pola necesidade de financiamento do orzamento consolidado (181 millóns de euros), resultando unha necesidade de endebedamento total de 266 millóns de euros.

Polo que se refire a regra de gasto, regulada no artigo 12 da Lei 2/2011 do 16 de xuño de disciplina orzamentaria e sostibilidade financeira ao establecer que “a variación do gasto computable do sector público autonómico non poderá superar a taxa de referencia de crecemento do produto interior bruto de medio prazo que informe cada ano o Con-

sejo de Política Fiscal y Financiera", o Goberno del Estado tamén decidiu suspender a súa aplicación de xeito coherente co establecido para das regras fiscais agás os prazos fixados para o período medio de pagamento das administracións públicas.

Con todo, a suspensión das regras fiscais non supón de ningunha maneira a desaparición da responsabilidade fiscal, e así a LOEPSF continúa plenamente vixente, e polo tanto seguirán co mesmo rigor, as tarefas de supervisión e seguimento que corresponden á Administración General del Estado. Continúan sendo por tanto de aplicación as medidas preventivas, correctivas e coercitivas.

VI.1.1. Límite de débeda.

Son dous os límites operativos que serven para fixar o límite da débeda no presente orzamento:

A taxa de referencia de déficit que marca o límite máximo de necesidade de financiamento en termos de contabilidade nacional fixada para o 2023 nun 0,3% do PIB, esta se corresponde con 181 millóns de euros.

O límite de débeda congruente coa anterior taxa constitúe o importe máximo de endebedamento que pode acadar a comunidade autónoma no ano 2023. Este límite será a débeda consolidada a finais de 2022 máis a necesidade de endebedamento derivada da taxa de referencia anterior (181 millóns de euros) máis o importe correspondente á devolución das liquidación negativas do sistema de financiamento autonómico correspondentes aos anos 2008 e 2009 (85 millóns de euros), en total 266 millóns de euros como amosa o cadro adxunto.

A evolución do volume de débeda queda determinado entón por estas variables sen que se prevea ningún axuste adicional como mostra o seguinte cadro.

Cadro I. Límite de débeda 2023. Millóns € e %.

Incremento de débeda incluída nos obxectivos

Débeda prevista a 31/12/2022	Reintegro Liquidacións negativas 2008 e 2009 SFA CCAA	Obxectivo Déficit	Total	Débeda prevista a 31/12/2023
1	2	3	4=2+3	5=1+4
11.984	85	181	266	12.250

Na conta financeira incluída na Memoria I pode observarse que as previsións máximas de endebedamento neto dos orzamentos consolidados acadan 266 millóns de euros, esgotando case na súa totalidade o límite máximo autorizado.

VI.2. Evolución da situación financeira autonómica.

VI.2.1. Evolución orzamentaria

Neste apartado realizamos un breve análise da evolución do orzamento consolidado homoxeneizado da comunidade autónoma nos últimos exercicios.

Ingresos

Os ingresos non financeiros superan os 12.000 millóns de euros, ata acadar os 12.499 millóns de euros, 1.239 millóns más ca no orzamento consolidado de 2022.

Cadro II. GALICIA. Evolución do orzamento de ingresos consolidado. Datos homoxeneizados

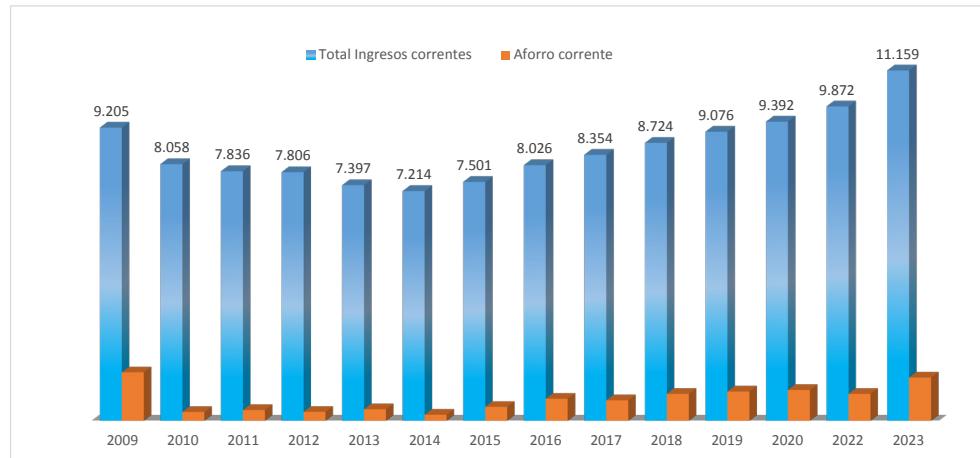
millones de euros	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
INGRESOS																
I Impostos directos	1.364	1.516	1.374	2.031	2.030	1.913	1.937	2.020	2.194	2.335	2.275	2.431	2.616	2.748	2.844	3.356
II Impostos indirectos	2.689	2.399	1.897	2.856	2.959	2.944	3.133	3.118	3.243	3.324	3.456	3.451	3.638	3.337	3.094	3.819
III Taxas, prezos e outros ingresos	253	286	271	174	180	205	166	177	179	169	169	178	187	172	173	172
IV Transferencias correntes	5.064	4.949	4.497	2.760	2.616	2.312	1.953	2.168	2.394	2.517	2.815	3.008	2.943	3.703	3.738	3.800
V Ingresos patrimoniais	24	54	20	16	22	23	24	19	16	9	8	9	8	7	23	12
Total operacións correntes	9.395	9.205	8.058	7.836	7.806	7.397	7.214	7.501	8.026	8.354	8.724	9.076	9.392	9.967	9.872	11.159
VI Alleamiento de investimentos reais	99	111	49	27	32	30	13	10	13	7	11	7	7	5	8	9
VII Transferencias de capital	709	742	681	613	589	513	480	517	535	561	559	671	702	1.039	1.380	1.331
Total ingresos de capital	808	853	730	640	621	543	493	527	548	568	570	679	708	1.044	1.388	1.340
TOTAL OPERACIÓNES NON FINANCIERAS	10.202	10.059	8.788	8.476	8.428	7.940	7.706	8.028	8.573	8.922	9.294	9.755	10.101	11.011	11.260	12.499
VIII Activos financeiros	1	1	1	10	11	20	20	14	32	30	43	21	29	25	95	82
IX Pasivos financeiros	474	851	2.048	1.340	1.373	1.476	2.507	1.700	1.657	2.031	1.387	1.768	1.692	2.361	1.763	1.586
TOTAL OPERACIÓNES FINANCIERAS	474	852	2.049	1.349	1.384	1.496	2.527	1.714	1.690	2.061	1.430	1.789	1.721	2.386	1.858	1.668
TOTAL ORZAMENTO DE INGRESOS	10.676	10.910	10.837	9.826	9.812	9.436	10.233	9.743	10.263	10.982	10.724	11.544	11.822	13.397	13.118	14.167

Dentro do ingreso corrente, compre salientar a diferente porcentaxe de participación nos tributos cedidos a partires de 2011, dimanante da aplicación do novo sistema de financiamento no cálculo das entregas a conta do devandito sistema dificulta a comparación en toda a serie temporal.

Respecto o orzamento consolidado do 2022, o ingreso corrente crece 1.287 millóns de euros debido fundamentalmente ao incremento nun 14,6% dos recursos procedentes do sistema de financiación autonómico polo efecto combinado do cálculo das entrega a conta, da liquidación do exercicio 2021 do pago das contías adiadas das liquidacións negativas de 2008 e 2009, e tendo en conta a compensación da liquidación negativa do

2020 e a compensación pola reclamación xudicial do SII, así como a achega extraordinaria de fondos Next Generation.

Gráfico I. Evolución ingreso corrente 2009-2023 en millones de euros.

O gráfico seguinte mostra a evolución do ingreso corrente, en relación co aforro corrente, variables claves na súa maior parte para reforzar as políticas de gasto e o investimento.

Esta evolución dos ingresos leva o gasto corrente total moi por enriba dos 9.000 millones de euros, o dato máis alto dos orzamentos da comunidade autónoma, se ben unha parte do incremento ten carácter extraordinario e, polo tanto non consolidable.

Gráfico II. Evolución gasto corrente 2009-2023 en millones de euros

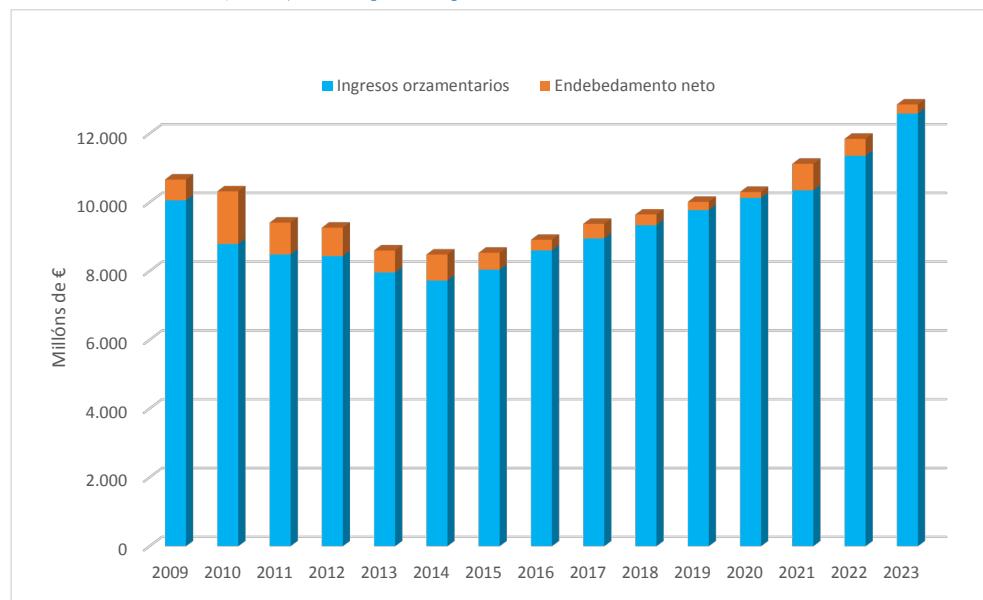

Respecto aos ingresos non financeiros, o orzamento prevé un esforzo investidor extraordinario para reactivar a economía, para o que se incorporan os fondos REACT UE, e MRR por importes de e 179,5 e 527,2 millóns de euros.

Sumando os ingresos correntes e os ingresos de capital obtemos o total de ingresos non financeiros do orzamento consolidado, a estas contías se engaden os ingresos financeiros (endebedamento e activos financeiros) para pechar o financiamento dos gastos da comunidade autónoma.

De seguido, recollese un cadro ilustrativo coa evolución da capacidade de financiamento de gastos orzamentarios (capítulos I a VIII de gastos), a partires dos ingresos non financeiros e ingresos de capítulo VIII, que chamamos ingresos orzamentarios neste gráfico, a capacidade completase co endebedamento neto de cada período.

Gráfico III. Capacidad de gasto total agás amortización débeda. 2009-2023 Millóns de euros

Dentro da senda mostrada as dispoñibilidades para gasto total agás a amortización de débeda acadan os 12.847 millóns de euros no 2022, a maior da serie en consonancia de novo co esforzo financeiro que se está a realizar.

Gastos

O orzamento consolidado de gastos recolle tamén a evolución desde 2008. Compre sinalar a efectos comparativos que a contía que ata 2010 figuraba no capítulo catro como participación dos concellos nos tributos do estado pasa a ter nese ano carácter extraorza mentario polo que resulta axustada en toda a serie para facilitar unha visión homoxenea da evolución do gasto en termos consolidados, así mesmo tamén se eliminan a efectos comparativos os gastos financiados con FEAGA nos que a Xunta actúa de mero intermediario, por ese mesmo motivo e seguindo as recomendacións do Consello de Contas.

Como pode apreciarse, atendendo ao gasto non financeiro, destácanse claramente tres etapas na evolución do gasto:

- unha crecente, correspondente á fase expansiva ata 2009 no que o orzamento consolidado non financeiro acada os 10.544 millóns de euros,
- outra fase decreciente que mostra un axuste á baixa no período 2010-2014, ata acadar un gasto non financeiro duns 8.343 millóns de euros nese último ano,
- e unha ultima de recuperación dende o orzamento de 2014 ata o actual, na que este medra ata os 10.149 millóns de euros no orzamento para 2020, e experimenta un crecemento extraordinario no exercicio 2021 ata os 11.563 millóns de euros, e que continua no exercicio 2022 ata acadar os 11.627 millóns de euros. En canto ao 2023 esta magnitud volve a medrar ata acadar 12.620 millóns de euros, a cifra máis alta da historia.

Na medida en que foi preciso recorrer ao endebedamento para suavizar o impacto do axuste no gasto consolidado, o capítulo de operacións financeiras e o capítulo de gasto financeiro mostran unha evolución crecente a partires do 2010, porén dende o 2015 invertese a tendencia, sendo o primeiro exercicio dende o comezo da crise no que suben os gastos non financeiros e baixan os financeiros, situación que repítense nos exercicios no 2016-2021, e no 2022 consolidase esta tendencia diminuíndo o gasto financeiro en 278 millóns de euros con respecto a 2014, ata chegar a 74 millóns de euros, cun lixeiro incremento para o ano 2023 ata acadar a cifra de 111 millóns de euros, como consecuencia da subida dos xuros.

Cadro III. Galicia. Orzamento consolidado de gastos. Datos homoxeneizados

	millóns de euros	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GASTOS																	
I Gastos de Persoal		3.444	3.692	3.773	3.627	3.609	3.391	3.367	3.382	3.567	3.681	3.762	3.889	4.031	4.306	4.327	4.594
II Gastos en bens correntes e servicios		1.348	1.416	1.381	1.353	1.384	1.376	1.364	1.388	1.483	1.634	1.724	1.783	1.840	2.013	1.984	2.142
III Gastos financeiros		146	148	157	198	295	299	352	336	271	235	170	165	143	100	74	111
IV Transferencias correntes		2.359	2.430	2.471	2.322	2.239	1.970	1.941	1.960	2.015	2.161	2.222	2.320	2.411	2.596	2.642	2.957
Total operacións correntes		7.297	7.686	7.782	7.500	7.527	7.036	7.024	7.066	7.335	7.712	7.878	8.158	8.424	9.015	9.027	9.803
V Fondo de Continxencia		65	99	62	78	76	85	105	125	52	37	39	39	33	45	45	45
Total fondo de continxencia		65	99	62	78	76	85	105	125	52	37	39	39	33	45	45	45
VI Inversións Reais		1.382	1.439	1.251	805	782	711	666	700	777	841	881	911	929	1.535	1.442	1.575
VII Transferencias de Capital		1.337	1.320	1.108	720	704	604	548	496	593	631	688	741	762	968	1.113	1.197
Total operacións de capital		2.719	2.759	2.359	1.525	1.486	1.315	1.214	1.196	1.370	1.473	1.570	1.652	1.691	2.503	2.554	2.771
TOTAL OPERACIÓNES NON FINANCEIRAS		10.081	10.544	10.203	9.102	9.089	8.436	8.343	8.388	8.757	9.222	9.487	9.850	10.149	11.563	11.627	12.620
VIII Activos Financeiros		122	120	118	307	176	166	140	147	153	152	161	164	154	244	220	227
IX Pasivos Financeiros		474	246	516	417	548	834	1.750	1.208	1.353	1.608	1.076	1.531	1.519	1.590	1.270	1.320
TOTAL OPERACIÓNES FINANCEIRAS		595	366	634	723	723	1.000	1.890	1.355	1.506	1.761	1.237	1.695	1.673	1.834	1.491	1.547
TOTAL ORZAMENTO DE GASTOS		10.676	10.910	10.837	9.826	9.812	9.436	10.233	9.743	10.263	10.982	10.724	11.544	11.822	13.397	13.118	14.167

O cadro anterior mostra a evolución dos pesos das diferentes partidas de gasto non financeiro nos orzamentos consolidados de 2023 respecto ás do 2008, como pode verse a natureza dos servizos públicos prestados pola comunidade autónoma,(xustiza, educación, sanidade, servizos sociais), implica unha composición do gasto intensa no gasto corrente (persoal, gastos de funcionamento e consumos dos centros). Os capítulos I e II de gasto aumentan o seu peso co paso do tempo dada a forte rixidez dos mesmos e suben 424 millóns no presente orzamento respecto do orzamento consolidado de 2022. O aumento do capítulo I explícase polo incremento retributivo aos funcionários do 4% sobre a cifra inicial do 2022, como consecuencia dos aumentos retributivos fixados polo Estado dun 1,5% adicional para o ano 2022 máis o 2,5% para o 2023 fixados polo Estado.

As transferencias correntes tamén pasan a acadar o nivel máis alto da serie, acadando a cifra de 2.957 millóns de euros, motivado polas medidas de apoio as familias e sectores e empresas máis afectadas pola de nova situación e polo desenvolvemento da Lei de Dependencia e o apoio ás políticas de familia e de inclusión tentando garantir un apio financeiro aos mais vulnerables.

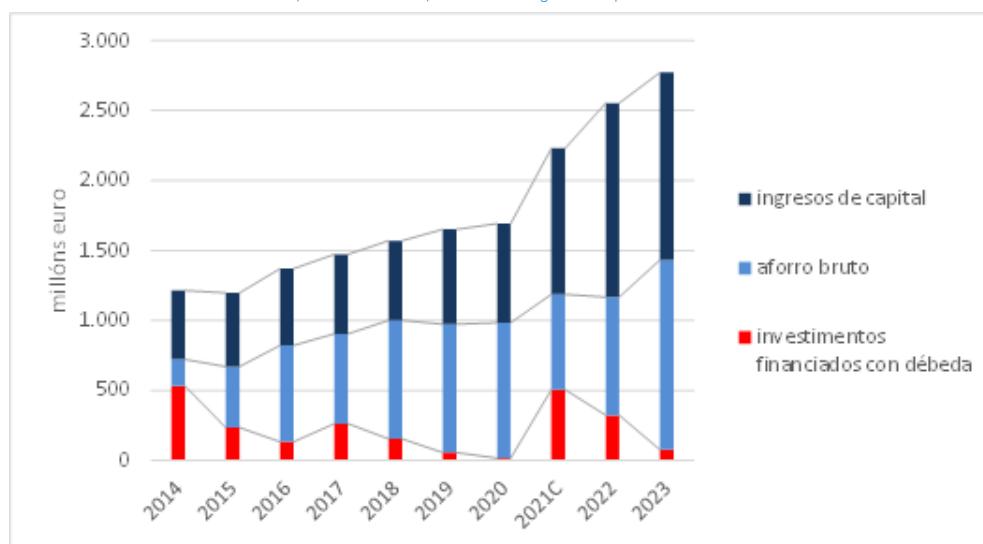
O resultado é que se no ano 2008 o peso do gasto corrente acadaba un 72,4% do gasto non financeiro do orzamento consolidado, no 2023 este é do 77,6%.

O gasto en capital reflícte o necesario impulso ás políticas de fomento e a os investimentos produtivos para apoiar a reactivación económica e social, estas superan os 2.771 millóns de euros máis do dobre da magnitude de 2014, este importante crecemento que mantén o nivel do pasado exercicio é posible polo aproveitamento das capacidade de endebedamento ao límite, os novos recursos europeos e o mantemento do esforzo en aforro bruto.

O resto das partidas do orzamento, veñen condicionadas pola rixidez do gasto corrente, así a capacidade de financiamento de investimentos de capital ven dada pola suma do aforro bruto, os ingresos de capital e a capacidade de endebedamento libre da finan- ciación de activos.

Como detalle de este esforzo investidor, podemos apreciar na gráfica seguinte como crece respecto do ano anterior baseado nun sólido aforro bruto, e nos recursos de capital e capacidade de endebedamento de este ano algo menor ca do ano 2022.

Gráfico IV. Evolución do financiamento do gasto de capital 2014-2023

Evolución do gasto real

De seguido procederase a analizar a evolución das principais magnitudes e saldos orzamentarios da comunidade autónoma partindo dos ingresos e gastos consolidados realizados correspondentes ao período 2008-2021, última conta xeral da comunidade autónoma liquida.

Compre salientar que todos os datos son os correspondentes á conta xeral da comunidade autónoma, homoxeneizados deducindo as partidas que pasan a ser extraor- zamentarias neste período (a participación das corporacións locais nos tributos do estado e o FEAGA).

A distribución por capítulos dos gastos durante o período 2008-2021 é a que segue:

Cadro IV. Gastos Consolidados non financeiros (Obrigas Recoñecidas). Datos en Millóns de euros

	millóns de euros													
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GASTOS														
I Gastos de Personal	3.576	3.899	3.823	3.725	3.441	3.447	3.451	3.560	3.668	3.749	3.845	4.066	4.278	4.492
II Gastos en bens correntes e servicios	1.409	1.414	1.357	1.321	1.594	1.541	1.567	1.646	1.650	1.786	1.831	1.864	2.057	2.170
III Gastos financeiros	135	111	122	214	257	302	365	308	270	224	154	158	141	97
IV Transferencias correntes	2.430	2.609	2.559	2.273	2.179	2.059	1.993	1.957	2.019	2.105	2.157	2.242	2.478	2.780
Total operacións correntes	7.550	8.033	7.861	7.533	7.470	7.349	7.376	7.470	7.606	7.864	7.987	8.330	8.954	9.538
V Fondo de Contingencia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total Fondo de contingencia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VI Inversións Reais	1.362	1.258	882	681	660	627	526	750	692	681	682	688	810	860
VII Transferencias de Capital	1.247	1.036	780	540	581	488	439	528	350	388	439	506	600	627
Total operacións de capital	2.609	2.294	1.663	1.221	1.241	1.115	965	1.278	1.041	1.069	1.122	1.194	1.409	1.487
TOTAL OPERACIÓNES NON FINANCIERAS	10.160	10.327	9.524	8.754	8.711	8.465	8.340	8.748	8.648	8.933	9.109	9.524	10.364	11.025
VIII Activos Financeiros	136	134	132	113	196	130	168	141	176	127	130	393	159	257
IX Pasivos Financeiros	348	246	520	420	508	1.026	1.461	1.306	1.334	1.756	1.034	2.710	3.423	1.602
TOTAL OPERACIÓNES FINANCIERAS	484	380	652	532	704	1.155	1.629	1.447	1.510	1.883	1.164	3.103	3.582	1.859
TOTAL ORZAMENTO DE GASTOS	10.644	10.707	10.175	9.286	9.415	9.620	9.969	10.195	10.159	10.816	10.273	12.628	13.946	12.884

En canto aos gastos correntes, a súa execución no 2021 representou o 86,5% do gasto non financeiro total, 0,1 décimas menor que o ano anterior polo mellor desempeño dos investimentos. No exercicio 2021 os gastos de capital volven amosar un elevado nivel de execución acadando os 1.487 millóns de euros un 5,5% máis que no 2020. Tamén destaca o mantemento en mínimos do gasto financeiro cun valor de 97 millóns de euros. Dende o ano 2008 ata o 2021 o incremento do gasto corrente foi de 1.988 millóns de euros un 26,3% máis.

En canto aos gastos de capital, a súa execución no 2019 representou unicamente o 13,5% do gasto non financeiro total, similar ao do ano anterior moi condicionado pola crise sanitaria intensiva en gasto corrente.

No que atinxe ao financiamento do gasto de capital 73% procede de fondos propios xerados co aforro corrente, 1.037 millóns de euros, e un 24% dos ingresos de capital e o resto co recurso ao endebedamento.

Se botamos unha ollada á composición do financiamento dos investimentos, pódese apreciar como muda radicalmente e como diminúe de forma continua tanto os fondos finalistas do Estado e o Fondo de Compensación Territorial nos PGE, tradicional fonte de financiamento para cohesionar a capacidade de investimento dos diferentes territorios cuxa evolución non deixa de baixar dende a grande crise, en cambio pode verse como o financiamento procedente dos fondos europeos crece de forma moi importante desde a pandemia, pasando do 20,2% no ano 2020 ao 37% no ano 2022.

Cadro V. Fontes de financiamento dos investimentos do orzamento consolidado en %

Ratio Investimento por fonte	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
% Financiamento FCI/ Investimento Real	6,8%	6,6%	7,0%	5,4%	5,1%	4,5%	4,6%	4,3%	2,4%	3,2%
% Financiamento Fondos Propios/ Investimento Real	68,9%	69,0%	68,7%	70,8%	72,8%	74,8%	73,5%	72,6%	69,3%	58,1%
% Financiamento Finalistas do Estado/ Investimento Real	2,3%	1,8%	1,9%	2,1%	1,9%	1,0%	1,6%	1,4%	0,8%	0,9%
% Financiamento Fondos Europeos/ Investimento Real	21,5%	21,8%	22,4%	21,7%	20,1%	19,6%	19,9%	20,2%	26,8%	37,0%
% Outras transferencias finalistas/ Investimento Real	0,5%	0,7%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,4%	1,6%	0,7%	0,8%
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

En canto a evolución do gasto non financeiro total, o seu máximo neste período (2008- 2019) acadouse no ano 2009 cando o seu importe ascendeu 10.327 millóns de euros. No ano 2010 prodúcese por primeira vez unha caída do gasto non financeiro da Comunidade Autónoma de Galicia respecto o ano anterior o que se volta a producir nos anos 2011 a 2014. No 2015 comeza unha nova etapa do crecemento do gasto non financeiro consolidado que crece de xeito continuado ata os 11.025 millóns de euros no 2021, a causa dos gastos extraordinarios derivados da crise sanitaria do COVID.

No que atinxe aos ingresos, a súa distribución por capítulos durante o período 2008-2021 mostra unha evolución ainda mellor, tanto en termos absolutos como no seu contido ao basearse nun crecemento sólido do ingreso corrente, tal e como pode apreciarse no seguinte cadro:

Cadro VI. Ingresos Consolidados (Dereitos Recoñecidos). Datos en Millóns de euros

millones de euros	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
INGRESOS														
I Impuestos directos	1.651	1.737	1.385	2.050	2.020	2.023	1.998	2.089	2.262	2.375	2.385	2.491	2.782	2.732
II Impuestos indirectos	2.550	2.119	1.874	2.690	2.733	2.892	3.141	3.151	3.222	3.304	3.468	3.400	3.406	3.351
III Tasas, prezos e outros ingresos	252	262	248	256	166	180	186	204	177	171	181	197	174	191
IV Transferencias correntes	4.644	5.019	4.364	2.460	2.402	2.290	1.935	2.209	2.375	2.537	2.712	2.762	3.613	4.109
V Ingresos patrimoniais	61	29	19	23	25	41	29	14	19	12	11	12	17	12
Total operaciones corrientes	9.158	9.165	7.890	7.479	7.346	7.425	7.288	7.668	8.055	8.400	8.757	8.863	9.992	10.395
VI Alineamiento de investimentos reais	84	66	22	24	16	17	11	8	8	4	4	16	4	5
VII Transferencias de capital	716	760	649	558	464	478	396	644	227	286	445	422	343	428
Total ingresos de capital	800	826	671	582	480	495	407	652	235	290	449	438	346	434
TOTAL OPERACIONES NON FINANCIERAS	9.958	9.991	8.561	8.060	7.826	7.920	7.695	8.319	8.290	8.690	9.206	9.301	10.339	10.829
VIII Activos financeiros	19	16	7	4	33	26	26	33	35	35	44	30	33	24
IX Pasivos financeiros	588	936	1.822	1.293	1.624	1.909	2.221	1.752	1.882	2.218	1.194	2.971	3.645	2.304
TOTAL OPERACIONES FINANCIERAS	607	953	1.830	1.298	1.657	1.935	2.247	1.785	1.916	2.253	1.239	3.002	3.679	2.328
AMIENTO DE INGRESOS	10.565	10.944	10.391	9.358	9.483	9.855	9.942	10.104	10.206	10.943	10.445	12.303	14.017	13.157

Os ingresos correntes acadaron o seu máximo nos anos 2008 e 2009, reducíndose no 2014 respecto ao máximo de 2009 en 1.877 millóns de euros un 20,5% menos. No 2021, supérase o chan acadado no 2014 ata chegar aos 10.395 millóns de euros, debido en gran parte as transferencias extraordinarias do Estado para combater os efectos da pandemia. Dende o 2011 esta masa financeira amosaba unha evolución estable en torno aos 7.400 millóns de euros, tras unha baixa anómala no 2014 (que explica a importante

liquidación do sistema de financiamento no 2016), aumentan no 2015, e crecen con forza no 2016-2018, e máis modestamente no 2019, de novo debido a unha liquidación anormalmente baixa do SFA, neste caso debida ao efecto non compensado do SII do IVE, que ven reclamando a comunidade autónoma. No 2020 e 2021 volve crecer con forza polas causas antes mencionadas.

No que refire á evolución dos ingresos non financeiros, logo de sufrir o impacto da grande crise no período entre 2010-2014, no que baixan 1.430 millóns de euros, se recuperan no 2020 ata os 10.339 millóns de euros, e no 2021 acadan a cifra de 10.829 millóns de euros.

No que refire ao aforro corrente, ás abruptas caídas de ingresos da grande crise inhabilitaron a capacidade de xerar aforro corrente, chegando este a ser negativo ata en tres ocasións no período de crise, e non sendo ata 2015 que se inicia unha sólida senda de crecemento subindo dende os 770 millóns ata os 857 millóns no 2021.

Como se ten indicado na parte orzamentaria, a importancia de este saldo orzamentario radica en que foi, e debe ser nunhas finanzas saneadas, o principal fornecedor de financiamento de investimentos da comunidade autónoma. Polo que de non recuperarse os ingresos correntes, a capacidade de investir no futuro verase limitada ás dispoñibilidades de fondos finalistas.

Finalmente, en canto á evolución do superávit ou déficit non financeiro, no período de referencia pódense extraer as seguintes conclusións: no ano 2007 conseguiuse pechar o exercicio cun superávit non financeiro e os anos seguintes remataron todos con déficit. O máis elevado produciuse no ano 2010 cando ascendeu a 964 millóns de euros.

Despois dun superavit extraordinario no ano 2018, o saldo non financeiro volta a ser lixeiramente deficitario no período 2019-2021 pero cumprindo o obxectivo de estabilidade orzamentaria fixado como taxa de referencia para o ano 2021.

VI.2.2. Sustentabilidade Financeira

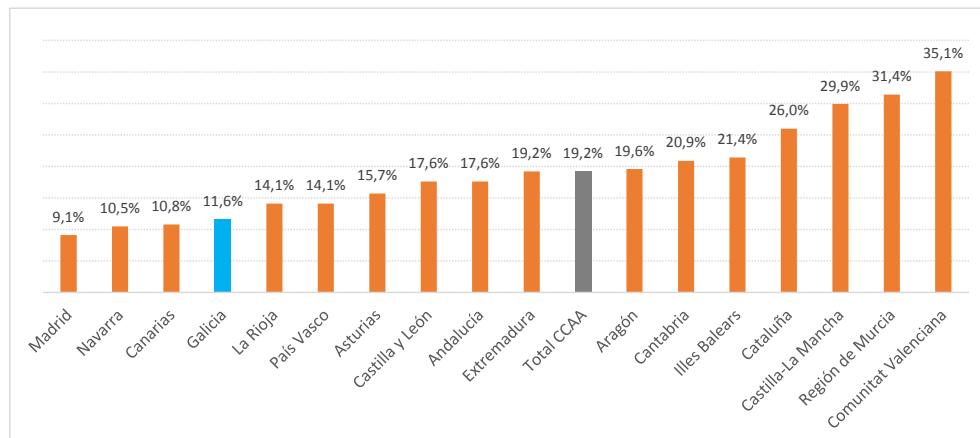
O goberno galego sempre se ha comprometido co cumplimento dos obxectivos de estabilidade orzamentaria, levando a cabo un control rigoroso do déficit público e da débeda pública, que permitiron garantir a sustentabilidade de débeda público no corto e medio prazo. A liquidez e a solvencia son dous principios moi interiorizados na xestión da facenda galega, no hai que esquecer que fomos a primeira autonomía que estableceu legalmente uns principios reitores encamiñados a garantir a sustentabilidade da débeda mediante a promulgación da lei 2/2011, de 16 de xuño, de disciplina orzamentaria e sustentabilidade financeira. En efecto, dita norma fundamentouse na necesidade de que

a estabilidade orzamentaria constitúe un requisito necesario, pero non suficiente, para garantir a sustentabilidade financeira das administracións pública, e dando un paso adiante en aspectos esencias, como era disciplinar a elaboración dos orzamentos xerais co establecemento dun límite de gasto non financeiro autorizado polo Parlamento de Galicia e na que se recollían tres regras de disciplina fiscal que intentaban garantir a sustentabilidade das finanzas públicas a medio prazo.

A primeira, mediante a obriga de financiar calquera incremento de gasto corrente con ingreso corrente e así controlar a evolución do aforro bruto impedindo ao mesmo tempo a aparición de déficits estruturais, a segunda, que a débeda pública autonómica manteña un nivel prudente e unha evolución estable ao longo do ciclo, para conseguir esta última, se limitaba o crecemento do gasto na fase expansiva do ciclo a unha taxa equivalente á do crecemento do PIB nominal, e a terceira, mediante a obriga de dedicar posibles maiores recadacións convxunturais a reducir a débeda xerada nas fases recessivas do ciclo.

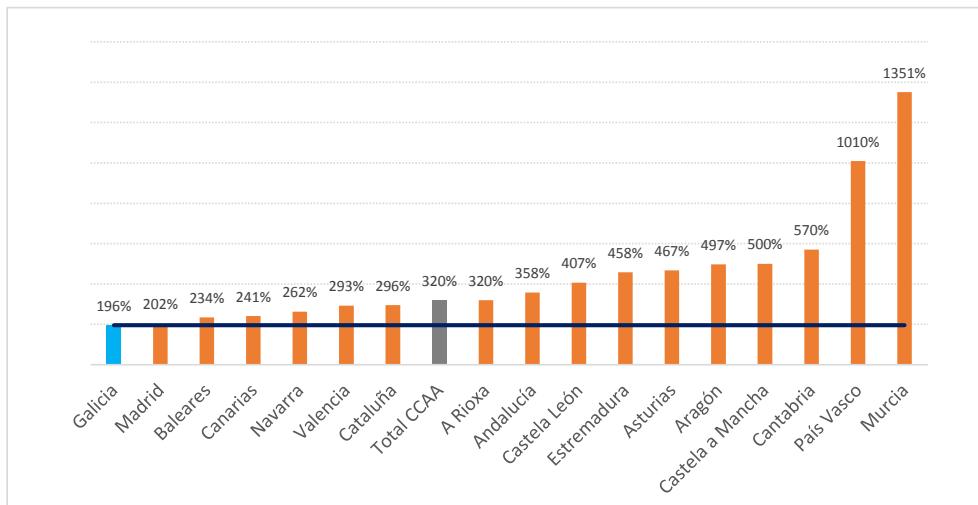
No seu conxunto estas medidas permitiron un control sobre a evolución do déficit e do endebedamento autonómico. Así podemos afirmar que dende o ano 2008 somos a unha das comunidades autónomas que menos incrementaron a súa ratio Débeda/PIB., cun incremento de só 11,6 puntos fronte a un incremento medio de 19,2 puntos no conxunto de autonomías.

Gráica IV. CCAA incremento Ratio débeda/PIB 2008-2021

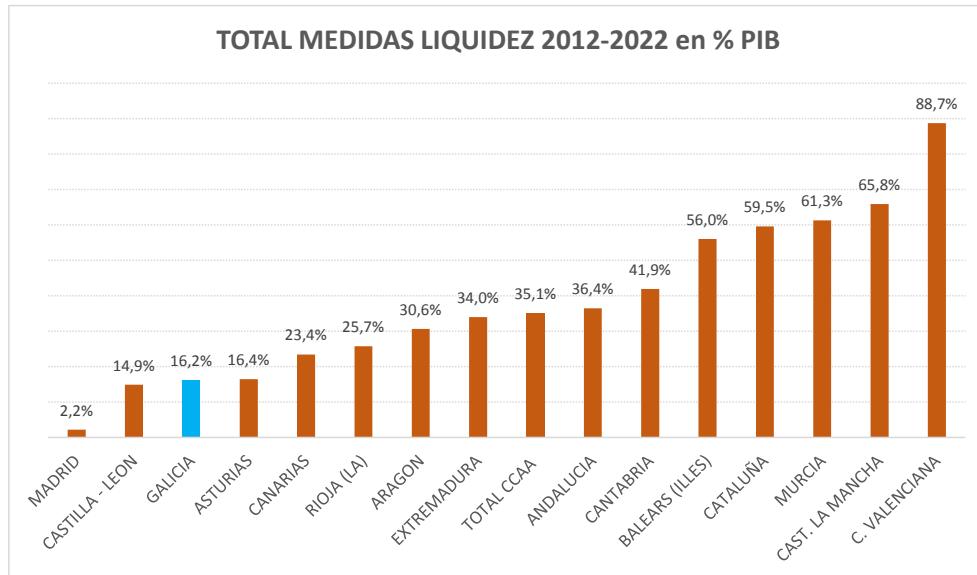
Sendo ademais en termos absolutos a Comunidade Autónoma que menos incrementou a súa débeda no período 2008-2021.

Gráfica V. CCAA incremento Absoluto débeda (PDE) M€ 2008-2021

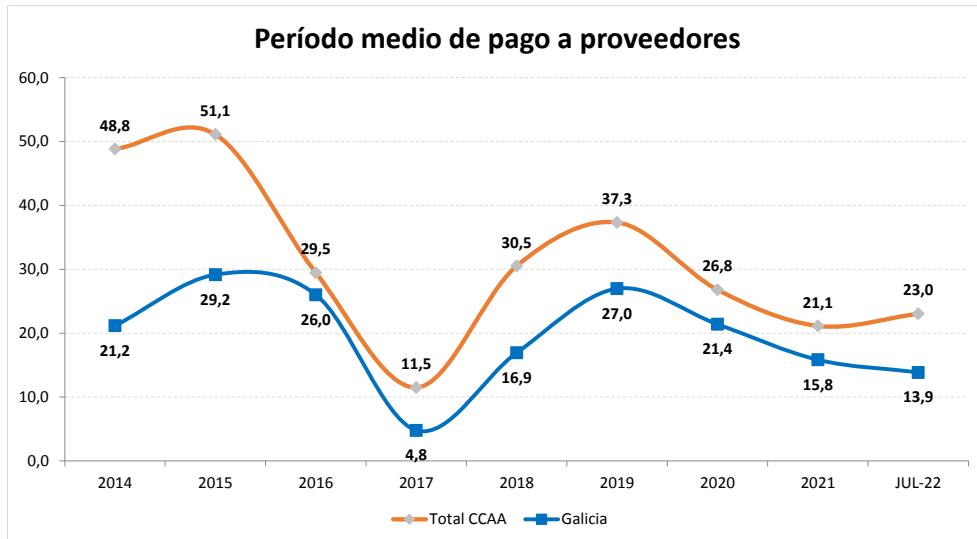

No que respecta a perspectiva da sustentabilidade dende o punto de vista da liquidez, entendida como a capacidade de ter acceso a os mercados e á capacidade de refinanzamento, a Facenda Galega sempre tivo o visto bo dos mercados, neste sentido somos das poucas autonomías que non utilizamos intensivamente os mecanismos de financiación postos a disposición por parte da AGE durante o período 2012-2022 ante os problemas de liquidez e solvencia aos que enfrentábanse as facendas autonómicas, xa que podíamos financiar nosas necesidades de endebedamento nos mercados. No obstante, dadas as condicións favorables de financiamento en termos de xuros, por criterios de oportunidade, determinaron o uso destes mecanismos como fontes de financiación. O volume total de recursos postos a disposición das autonomías no período 2012-2022 a través destes mecanismos ascenden a 393.928 millóns de euros dos cales a Facenda Galega só utilizou 9.562 millóns, o que representa un 2,4% do total e que en termos do PIB rexional equivalen a un 16% do mesmo. Así mesmo, como indicador indirecto de liquidez da facenda galega si utilizamos a evolución do período medio de pago aos provedores observamos que a Facenda Galega sempre estivo pagando as súas obrigas con moita celeridade e por debaixo dos prazos establecidos pola lei de morosidade.

Gráfica VI. CCAA Medidas liquidez AGE 2012-2022

Gráfica VII. CCAA Período medio pago proveedores

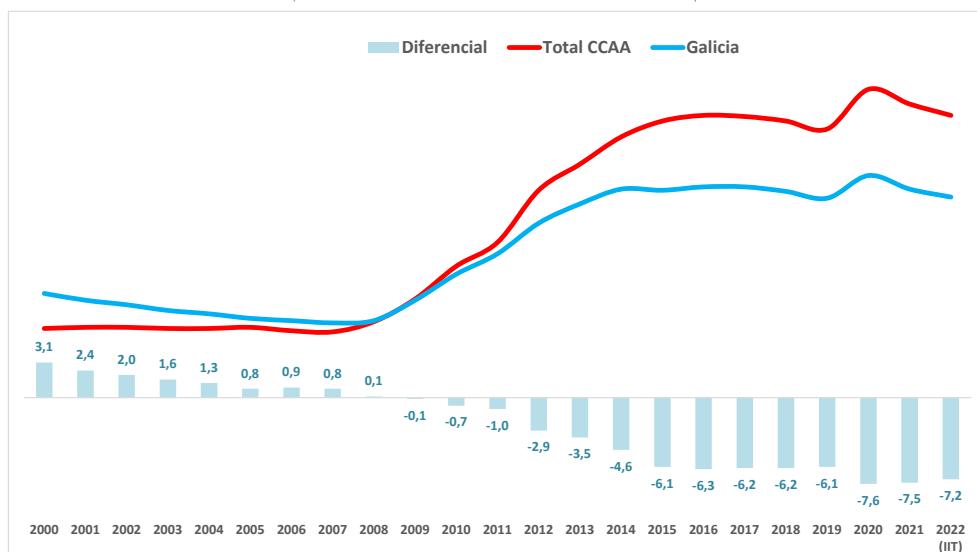
No que respecta a perspectiva da sustentabilidade dende o punto de vista da solvencia, refírese á capacidade de obter superávits primarios o suficientemente grandes como para fazer fronte ao servizo da débeda, pero dende unha perspectiva do longo prazo. Así a capacidade de xerar superávits primarios, dependerá en gran medida da capacidade de obter ingresos suficientes para o desempeño das nosas competencias.

En efecto un aspecto esencial para garantir a sustentabilidade financeira desta comunidade o constitúe o sistema de financiamento autonómico. No hai que esquecer que o sistema de financiamento procura arredor do 80% dos recursos desta comunidade. Neste sentido a finais do ano 2021 o Ministerio remitiu as CCAA unha proposta de reforma do sistema, centrándose nunha variable clave a poboación axustada. Desde esta comunidade celebramos a posta en marcha do proceso de reforma do sistema, na que o avellentamento, xunto á dispersión, son os ámbitos nos que se centran as reivindicacións da Comunidade Autónoma de Galicia, reclamando para estes unha maior ponderación dentro do conxunto do sistema de financiamento autonómico. No hai que esquecer que en Galicia o peso da poboación maior de 65 años sobre o total representa el 24,2%, fronte á media española que é do 18,5%, un diferencial de 5,7 puntos máis. As previsións ao futuro son que o porcentaxe do peso da poboación maior de 65 años suba ata o 31,3% no ano 2035. Porén a reforma do sistema de financiamento, constitúe un aspecto crucial para garantir a sustentabilidade das finanzas públicas no longo prazo, nun contexto no que as administracións enfróntanse a unhas necesidades crecientes, derivadas dunha poboación cada vez más avellentada, a importantes cambios económicos e sociais, que determinan un significativo aumento del gasto dedicado os servizos públicos fundamentais que deben facemos reflexionar sobre a sustentabilidade do gasto público, e o impacto que distintos factores, entre os que destaca o avellentamento da poboación, poidan ter sobre os mesmos, polo que se deben adoptar medidas que nos preparen ante os retos aos que nos vamos a enfrentar, garantindo unha debida equidade interxeracional. Da súa reforma e evolución dependerá en gran medida a capacidade da Facenda galega para xerar superavits primarios e así garantir a sustentabilidade da débeda dende a perspectiva da solvencia.

VI.3. Evolución do Endebedamento: posición relativa

A ratio débeda/PIB da Comunidade Autónoma de Galicia, como pode ollarse no seguinte gráfico, segue a mostrar un diferencial positivo en relación coa ratio medio das CCAA que se ven mantendo ao longo da serie histórica de modo que nos últimos 22 anos o dito diferencial mellorou en máis de 10 puntos porcentuais, pasando Galicia de ter no ano 2000 unha ratio de débeda-PIB superior en máis de 3 puntos a estar 7 puntos por debaixo cos últimos datos publicados polo Banco de España (xuño de 2022).

Gráfico VIII. Evolución débeda PDE. Ratio débeda/PIB. Banco de España

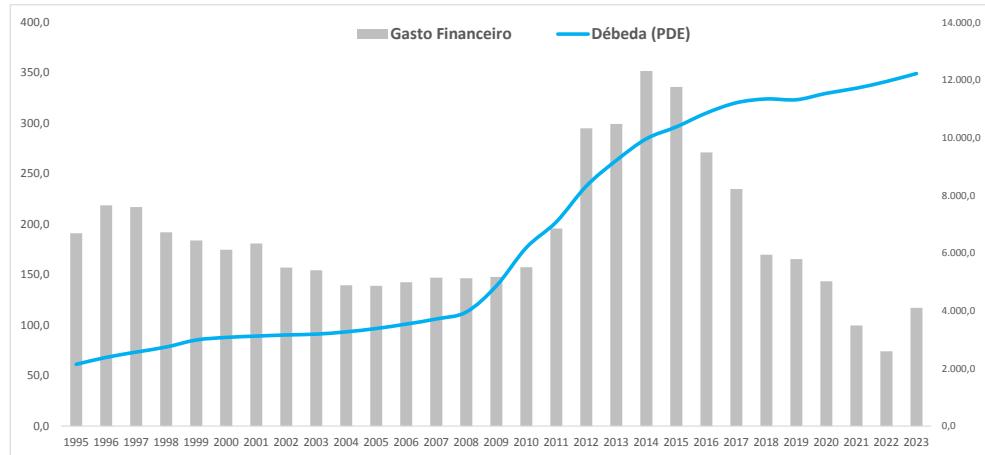
A necesidade dunha evolución moderada do endebedamento non é un fin en si mesmo, constitúe unha garantía para a sostibilidade das finanzas públicas, xa que permitirá, cando sexa preciso, acudir de xeito temporal aos ingresos financeiros para compensar caídas do ingreso público en fases recesivas do ciclo.

A estes efectos manter unha débeda controlada ata o de agora é unha fortaleza que nos permite soportar menores custos financeiros, pero tamén acudir máis facilmente aos mercados financeiros en caso de ser preciso.

A seguinte gráfica mostra a evolución dos últimos anos do volume de débeda da comunidade autónoma e do custe de mantela, pode verse como o stock de débeda mantiñose estable ata o comezo da pandemia, momento no que o endebedamento neto tivo que aumentar co fin apalancar a recuperación; en termos de ratio débeda-PIB o incremento foi moito más pronunciado como consecuencia da abrupta caída que experimentou o PIB no ano 2020, desde entón a ratio segue unha tendencia a baixa, de modo que cando remate o ano 2023 a ratio reducirase 2,7 puntos porcentuais. Acercándonos ata os niveis de débeda previstos na normativa de estabilidade orzamentaria, de modo que no ano 2023 o recurso á débeda será mais moderado que no exercicio 2022.

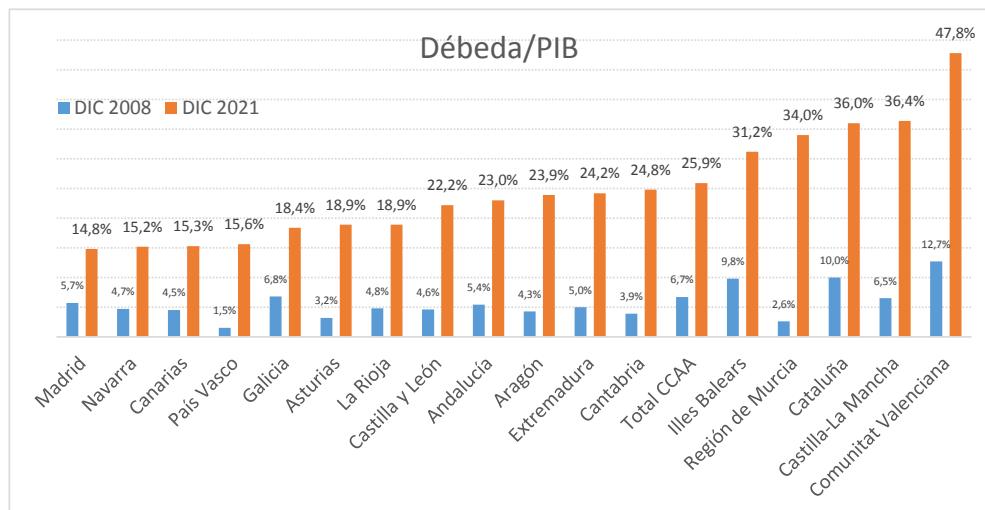
Como tamén pode verse na dita gráfica o control do stock combinado con unha axeitada política de xestión de pasivos aproveitando as favorables condicións de mercado, permitiu xerar importantes aforros de custos en xuros ás finanzas autonómicas, o cal viuse abruptamente interrompido durante o ano 2022 como consecuencias das tensións ocurridas nos mercados financeiros, de modo que no ano 2023 prevese un incremento moi importante dos gastos financeiros.

Gráfico IX. GALICIA. Evolución Gasto financeiro vs Débeda (PDE)

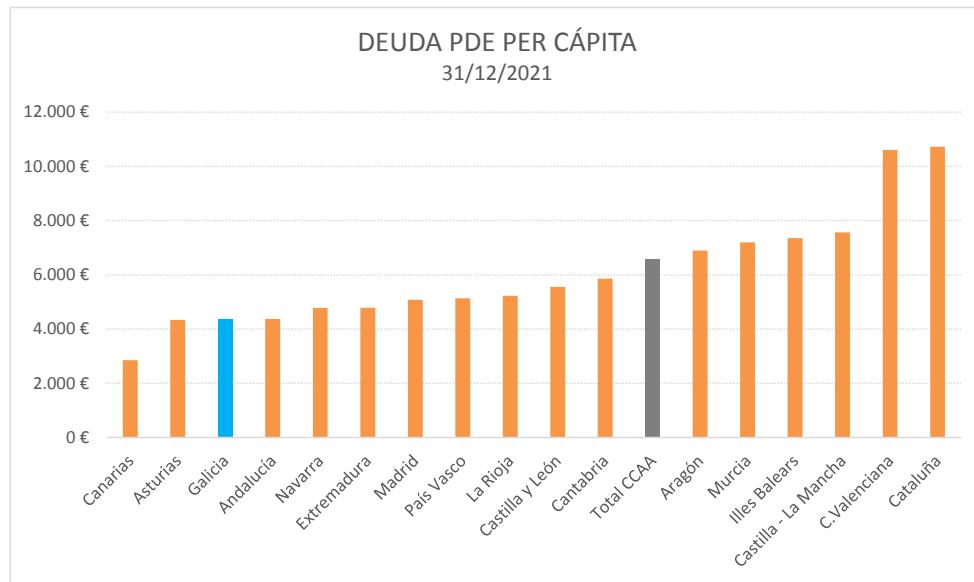
No seguintes gráficos pode observarse a evolución do endebedamento autonómico dende o ano 2008. As comunidades autónomas tiveron comportamentos heteroxéneos no que atinxe a evolución da débeda pública/PIB, que van dende aumentos de 11,6 puntos no caso de Galicia, ata incrementos de máis de 35 puntos como no caso da Comunidade Valenciana.

Gráfico X. GALICIA. Débeda/PIB (PDE)

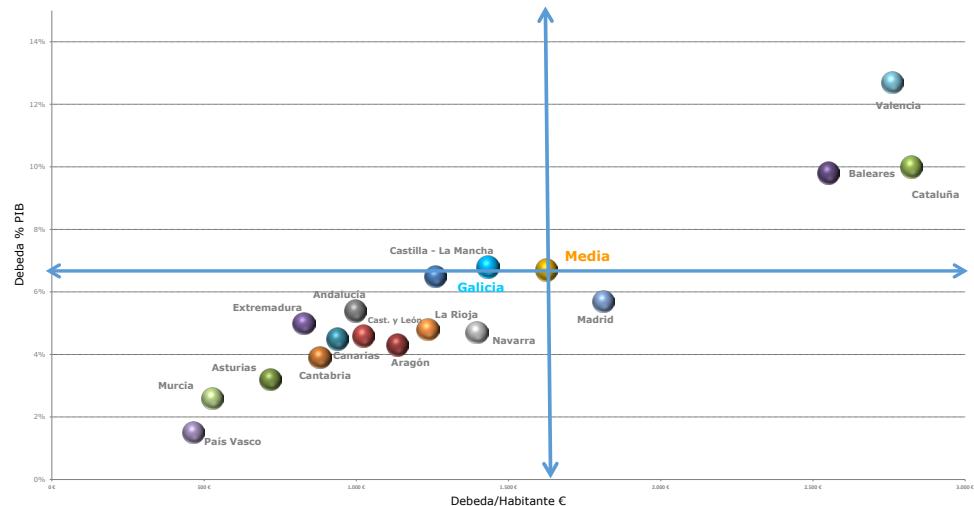
Tamén e de interese analizar a débeda per cápita das comunidades autónomas. Dende este punto de vista Galicia amosa a terceira menor débeda per cápita, cun valor moi similar a de Asturias que é a segunda. Pola contra Cataluña e a Comunidade Valenciana teñen una débeda per cápita 2,5 veces superior a de Galicia.

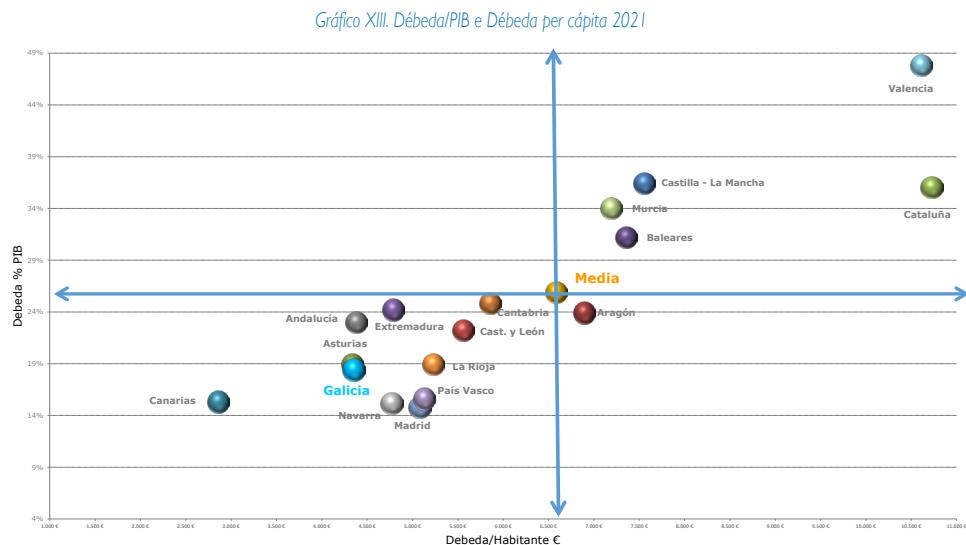
Gráfico XI. Incremento ratio Débeda/PIB 2008-2021

Conxugando ambos criterios, Débeda/PIB e Débeda/habitante se configura a seguintes gráfica que amosa a situación das comunidades autónomas atendendo a ámbolos dous criterios tanto no 2008 como no 2021 amosando a mellora significativa da posición da comunidade autónoma de Galicia.

Gráfico XII.. Débeda/PIB e Débeda per cápita 2008

Como manifestamos apartados anteriores deste informe as políticas fiscais deben ter como obxectivo preservar a sustentabilidade da débeda, polo que é mais necesario que nunca o compromiso con planes fiscais a medio prazo cibres e sostibles, establecendo unha folla de ruta en el que o control do déficit, na procura de superávits primarios, e da débeda pública para que amosen unha tendencia sustentable. Así a elaboración dos orzamentos para 2023 enmárcanse dentro dunha estratexia fiscal a medio prazo que contempla a natureza estrutural ou conxuntural de gastos e ingresos.

A convención de estas actuacións, control da déficit e impulso do crecemento determinarán a sustentabilidade da nosa débeda pública, garantindo por outra a debida equidade interxeneracional no trasladando a xeración futuras problemas do presente. Como dixo fai case un século, Joseph Alois Schumpeter, “O espírito dos pobos, o seu nivel cultural, a súa estrutura social... Todo isto e moito máis está escrito na súa historia fiscal... As finanzas públicas constitúen un dos mellores puntos de partida para unha investigación da sociedade”.

VI.4. Transparencia

A Lei 2/2011, de 16 de Xuño, de Disciplina Orzamentaria e Sustentabilidade Financeira dispón no seu artigo 19.5, adicado a instrumentación do principio de transparencia, que “Os orzamentos xerais recollerán información sobre a necesidade de financiamento da Comunidade Autónoma, os investimentos reais das empresas públicas en termos de contabilidade nacional, a ratio de gasto público da Comunidade Autónoma en relación co

produto interior bruto rexional, o nivel de débeda pública no seguinte exercicio e a evolución das seguintes ratios e magnitudes: ratio débeda/PIB, ratio débeda/ingresos correntes, risco comprometido por avais e compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado, tanto xa contratadas como das previstas para o exercicio orzamentario”.

As seguintes ratios elabóranse a partires do dato certo do último exercicio pechado (2021) e das previsións de orzamentos dos anos 2022 e 2023. A ratio da débeda PIB dos anos 2016 a 2021 é a publicada polo Banco de España, para calcular a previsión da ratio dos anos 2022 e 2023 aplícase ao dato de PIB de Galicia publicado polo INE as previsións de incremento do PIB nominal incluídas no cadre económico incorporado a este informe.

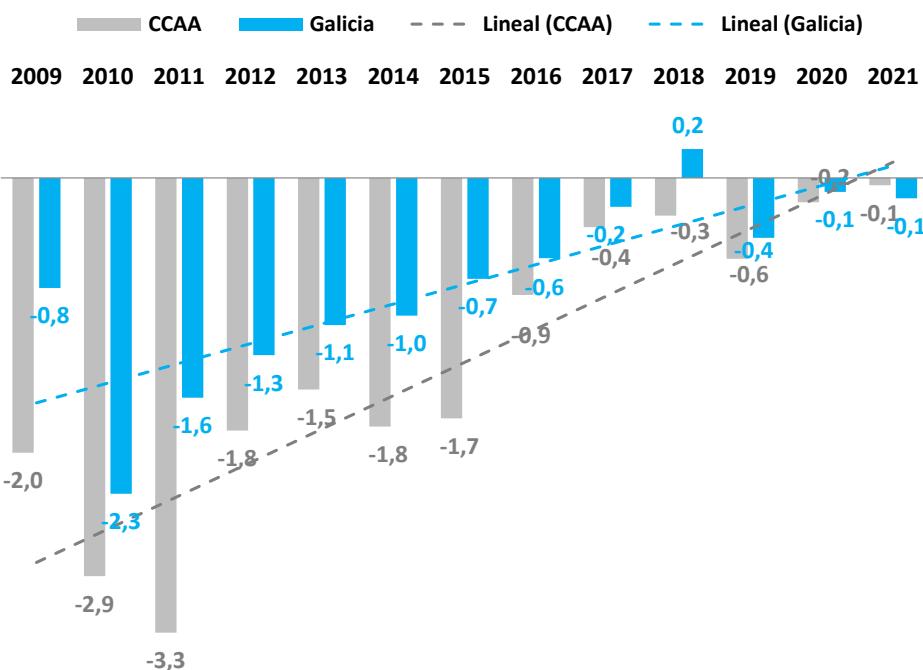
Cadro VII. Ratios orzamentario-financeiros

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Necesidade de Financiamento (% PIB)	-0,6%	-0,2%	0,2%	-0,4%	-0,1%	-0,1%	-0,6%	-0,3%
Necesidade de Financiamento (M€)	-340	-127	132	-281	-59	-94	-408	-189
Investimento real das empresas públicas (M€)	92,7	101,0	101,1	116,8	136,3	193,3	181,7	198,9
Ratio Gasto Non Financeiro - PIB rexional	15,2%	15,1%	14,6%	14,8%	17,5%	17,3%	16,9%	17,5%
Ratio Gasto Total - PIB rexional	17,8%	18,2%	16,5%	19,6%	23,6%	20,2%	19,1%	19,6%
Ratio Investimento por habitante	254,4	252,7	252,6	255,0	299,7	319,3	535,5	585,3
Ratio gasto non financeiro por habitante	3.258,4	3.369,1	3.371,5	3.528,2	3.835,9	4.092,2	4.319,9	4.688,9
Débeda Pública (M€)	10.853,9	11.210,1	11.341,8	11.314,5	11.537,9	11.715,2	11.984	12.250
Ratio Débeda - PIB (%)	18,6%	18,6%	18,2%	17,6%	19,6%	18,4%	17,4%	17,0%
Ratio Débeda - Ingresos Correntes	133,7%	132,4%	127,4%	125,6%	113,7%	110,9%	116,1%	109,4%
Débeda por Habitante	3.992,6	4.139,1	4.198,0	4.191,3	4.270,4	4.348,2	4.452,4	4.551,3
Risco comprometido por avais (M€)	108,0	91,7	63,0	31,5	30,6	16,1	13,1	6,3
Compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado (M€)	2.857,0	2.722,0	2.617,2	2.478,7	2.335,1	2.194,1	2.050,6	1.906,3

A Necesidade de Financiamento de Galicia no exercicio 2023 redúcese respecto ao ano 2022, ao minorarse a taxa de referencia do déficit do 0,6 ao 0,3% do PIB, de modo que a dita necesidade se reduce desde os 366,9 millóns ata os 121,5, é dicir, 245,3 millóns de euros menos.

A gráfica seguinte compara a senda de consolidación fiscal de Galicia e do total das CCAA, pódese apreciar como os esforzos temperás na contención do déficit permitiron unha senda más suave no espazo temporal obxecto de análise, o que se traduce en máis estabilidade na dotación das diferentes políticas de gasto a igual esforzo de redución do déficit da media das CCAA, o que xa permitiu rematar antes a senda de consolidación fiscal e xerar máis marxe de manobra fronte a posibles continxencias, como acontece desde que comezou a pandemia, no que Galicia mantén unhas finanzas estables fronte á incertidume que nos rodea sen ter que facer esforzos de consolidación adicionais.

Gráfico XIV. Senda consolidación fiscal 2009-2021

De seguido recóllese a senda de evolución das taxas de referencia para o conxunto do sector público durante o trienio 2021-2023:

Cadro VII.. Taxas de déficit de referencia

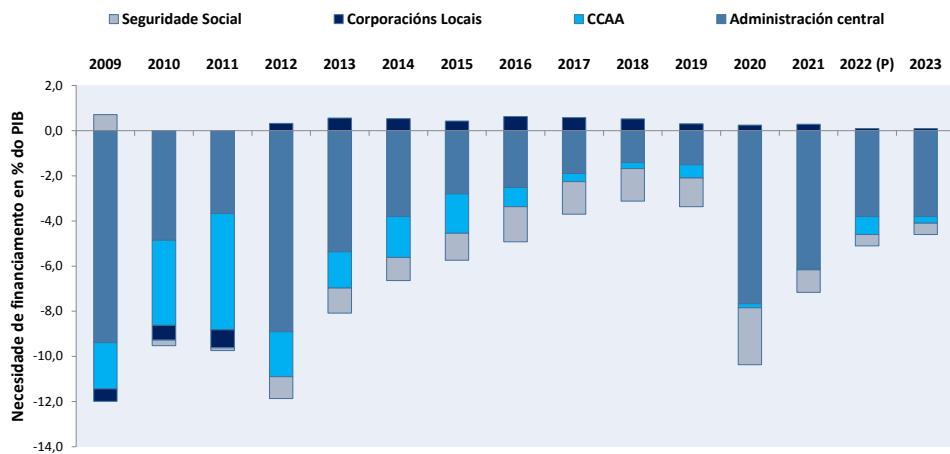
	2021	2022	2023
Administración Central	-3,5	-3,5	-3,2
Comunidades Autónomas	-1,1	-0,6	-0,3
Corporacións Locais	-0,1	0	0,1
Seguridade Social	-3	-0,8	-0,5
Total	-7,7	-4,9	-3,9

A representación gráfica desta senda das diferentes administracións amosa como surde con forza un novo actor na determinación das necesidades de financiamento das administracións públicas, a administración da seguridade social, que é a administración pública que sofre un maior deterioro por mor da crise e do desaxuste financeiro do sistema contributivo que a fomece de recursos, esta situación ven condicionando os repartos de obxectivos de déficit entre as diferentes administracións dende 2013, o gráfico seguinte permite apreciar como o seu déficit desde o ano 2016 segue por enriba do das CCAA,

de modo que desde ese ano ata o ano 2021 o déficit acumulado pola SS ascende a -9,2% mentres o das CCAA é de -2,3%.

Gráfico XV. Senda de consolidación fiscal AAPP 2009-2023

Senda de consolidación fiscal con taxas de referencia 2023

No que atinxo aos investimentos reais das entidades instrumentais da Comunidade Autónoma que non forman parte do orzamento administrativo, no ano 2021 estes investimentos ascenderon a 193,3 millóns de euros, no 2022 diminuíron ata 181,7 millóns e no 2023 está previsto que medren, un 9,5%, ata os 198,9 millóns de euros.

No que atinxo ás diferentes ratios de gasto; a ratio de gasto público da Comunidade en relación co PIB rexional, aumenta desde o 19,1% do ano 2022 ata o 19,6% polo forte incremento do gasto total (un 8%) superior ao incremento previsto do PIB nominal para o ano 2023 (un 5%).

En canto a porcentaxe de gasto non financeiro en relación ao PIB de Galicia queda nun 17,5% subindo 6 décimas respecto ao 2022, pola mesma razón que na ratio anterior xa que o gasto non financeiro medra nun 8,5%.

En canto o nivel de Débeda Pública (calculada segundo o Procedemento de Déficit Excesivo), a finais do ano 2021, como se ten sinalado na parte de débeda, acadou o importe de 11.715,2 millóns de euros e prevese que a finais do ano 2022 sexa de 11.984 millóns, e para 2023 a previsión, coherente co orzamento que se presenta, é de que remate o dito ano nos 12.250 millóns, que suporá un incremento da mesma de 266 millóns, os previstos na conta financeira destes orzamentos, que reflecten unha redución do recurso extraordinario á débeda para financiar as políticas de reactivación económica, xa que o ano anterior o incremento previsto nos Orzamentos fora de 492,6 millóns de euros.

A Lei de Disciplina Orzamentaria esixe información sobre a evolución das seguintes ratios que teñen relación co nivel de débeda pública: a ratio débeda/PIB e a débeda en relación cos ingresos correntes.

En canto a evolución da ratio débeda/PIB, o último dato publicado polo Banco de España correspondente ao segundo semestre do ano 2022, é dun 17,7% e a previsión, dimanante da evolución tanto da débeda pública como do PIB nominal, é de que a ratio se reduza ata o 17,4% a finais do ano 2022 e que peche o ano 2023 no 17%.

Respecto a relación entre a débeda e os ingresos correntes, no ano 2022 dita relación é do 116,1%, e no ano 2023 a dita ratio se reducirá ata o 109,5% xa que a pesar de que o endebedamento neto aumenta nun 2,3% os ingresos correntes medran de forma moito más importante, concretamente nun 13%.

O mantemento dunha senda en parámetros aceptables, de acordo coas rexións máis solventes da nosa contorna, así como o cumprimento dos obxectivos e regras fiscais non son un fin en si mesmo, senón a vía para aumentar a solvencia dos galegos -como mostra a seguinte gráfica que reflícte a menor débeda per cápita dos galegos respecto a outras CCAA e, en última instancia a mellor garantía da sostibilidade dos servicios públicos e de reserva de marxe de manobra para circunstancias adversas como as que estamos a enfrentar.

Gráfico XVI. Evolución da débeda por habitante. Comparativa Galicia-media CCAA

Fonte: Débeda (Banco de España. Datos a decembro 2021); Poboación (INE)

De seguido referimos ao risco comprometido por avais, hai que ter en conta o disposto no Texto Refundido da Lei de réxime financeiro e orzamentario de Galicia, en concreto nos seus artigos 40 a 45, respecto do límite máximo de avais que se poderán conceder durante cada ano, remitindo a respectiva Lei de Orzamentos.

Neste sentido a Lei de Orzamentos de Galicia do ano 2023 dispón que o importe máximo dos avais que a Xunta de Galicia poderá conceder durante o dito exercicio será de 30 millóns de euros, de seguido establece que o Instituto Galego de Promoción Económica poderá conceder, durante o ano 2023, avais en canto non se supere en ningún momento o saldo efectivo vixente de 500 millóns de euros e, por último o IGVS tamén pode conceder avais por un importe máximo de 5 millóns de euros, con destino a compra da primeira vivenda para menores de 36 anos.

Dende xuño de 2015, a concesión de avais está suxeita ao principio de prudencia financeira dacordo ao artigo 13 da Lei Orgánica 8/1980, de 22 de setembro, de Financiación de Comunidades Autónomas (LOFCA).

As condicións de prudencia para avais tense desenvolvido por Resolución da Secretaría General Coordinación Autonómica y Local, que fixa un límite do importe total de avais autorizado por cada comunidade autónoma do 1,5% do seu PIB rexional, os límites recollidos na lei de orzamentos recollidos no parágrafo anterior respectan esta limitación.

Para a comunidade autónoma de Galicia este límite sitúase por enriba do límite autorizado na Lei de orzamentos (535 millóns de €) e ao risco vivo por avais estimado a peche de 2022 (13,1 millóns de euros). Para o ano 2023 estímase que as operacións de concesión de novos avais e amortización de vencementos rebaixen substancialmente o risco comprometido por avais polo IGAPE situándose en torno aos 6,3 millóns de euros.

Por último a Lei de Disciplina Orzamentaria establece que os Orzamentos recollerán información dos compromisos por emprego de fórmulas de pago adiado, tanto das xa contratadas como das previstas para o exercicio orzamentario, esta información figura adicionalmente na Memoria I.

En canto aos compromisos por emprego de formulas de pago adiado xa contratados son as mesmas contías que as correspondentes ao pasado orzamento menos unha anualidade, a seguinte táboa reflicte o detalle:

Cadro VIII. Compromisos de pago futuros en cpp e concesións de obra pública

PROXECTOS	Contratos celebrados colaboración público-privada e concesión de obra pública					SERGAS		
	AG-56 Santiago-Brión - As Galanas(N-550)-Pardiñas (AG-56)	ADMINISTRACIÓN XERAL			A52 - Frontera Portuguesa. VAC A-52 Celanova	Conc Obra Púb Novo Hospital de Vigo	Contrato Alta Tecnoloxía	
		Vía rápida VRG-4.1 O Salnés	Vía Rápida do Barbanza. VRG-1.1	Autovía Costa da Morte				
IMPORTE DA INVERSIÓN DE ADXUDICACIÓN	103.340		43.960	93.830	95.920	199.413	315.228	
COMPROMISOS DE PAGO ANUAIS								
ANO	Investimento	Investimento	Investimento	Investimento	Investimento	Canons	Investimento	Canons
2023	14.324	6.785	11.952	10.386	26.129	27.740	37.650	9.399
2024	14.900	7.130	12.557	10.695	26.782	27.828	37.553	
2025	15.543	7.456	13.183	10.918	27.452	26.563	38.945	
2026	16.126	7.747	13.855	11.165	28.138	26.650	38.848	
2027	16.777	8.045	14.551	11.409	28.842	31.230	33.811	
2028	17.452	8.383	15.299	11.685	29.563	31.333	33.697	
2029	18.206	8.683	16.072	11.892	30.302	29.235	36.005	
2030	18.885	9.025	16.899	12.112	31.059	29.332	35.898	
2031	19.643	9.375	17.756	12.331	31.836	29.429	35.792	
2032	20.430	9.760	18.638	12.585	32.632	29.526	35.684	
2033	21.313	10.110	19.584	6.707	33.448	24.596	41.108	
2034	21.959	10.497	20.560	6.826	34.284	23.582	42.223	
2035	15.987	7.708	21.600	6.941	35.141	17.309	30.884	
2036			8.213	7.080	36.019			
2037				7.182	36.920			
2038				7.303	10.368			
2039				7.429				
2040				2.256				

(Miles de Euros)

231.545 110.707 220.718 166.902 478.915 354.351 478.097 9.399

Dita táboa reflicte que ata o ano 2040 a Xunta de Galicia ten comprometidos a través das colaboracións público privadas 2.050,63 millóns de euros. No ano 2023 non está previsto dispor de máis gasto a través destas fórmulas de pago adiado, polo que o importe comprometido ao final do devandito ano será de 1.906,27 millóns de euros.

Cadro IX. ANEXO: Investimentos reais das empresas públicas. Miles de €

	ENTIDADES	INVERSIÓNS REAIOS 2023
406	Portos de Galicia	14.527
412	Augas de Galicia	103.469
109	Axencia de Protección da Legalidade Urbanística	1.718
502	Consortio Galego de Servizos de Igualdade e Benestar	300
512	Axencia para a Calidade do Sistema Universitario de Galicia	33
515	Centro extensión universitaria e divulgación ambiental de Galicia	65
516	Consortio de abastecemento de auga en Cervo e Burela	0
517	Consortio Casco Vello de Vigo	1.559
519	Consortio Local dos Peares	5
413	Fundación Instituto Galego de Oftalmoloxía	45
415	Fundación Pública Cidade da Cultura de Galicia	4.300
417	Fundación Pública Urxencias Sanitarias de Galicia 061	300
418	Instituto Galego de Medicina Xenómica	36
604	Fundación Galicia Europa	2
606	Fundación Galega para a Tutela de Persoas Adultas	5
607	Fundación Semana Verde de Galicia	0
608	Fundación Pública Artesanía de Galicia	5
609	Fundación Centro Tecnolóxico de Supercomputación de Galicia	16.289
610	Fundación Exposiciones e Congresos de A Estrada	0
611	Fundación Feiras e Exposicións de Lugo	41
612	Fundación Feiras e Exposición de Ourense	23
615	Instituto Feiral de A Coruña	0
616	Instituto Feiral de Vigo	0
650	Fundación Centro Tecnolóxico da Carne	171
651	Fundación ROF Codina	0
652	Fundación Deporte Galego	10
654	Fundación Centro Tecnolóxico do Mar	0
656	Fundación Galega da Formación para o Traballo	1
660	Fundación Camilo José Cela	0
664	Fundación Museo do Mar	2
702	Redes de Telecomunicación Galegas Retegal, S.A.	380
706	Sociedad Pública de Investimentos de Galicia	760
707	SODIGA Galicia, Sociedade de Capital Risco	4.000
708	XESGALICIA, Sociedade Xestora de Entidades de Capital Risco, S.A.	20
709	Galicia Calidade, S.A.U.	7
710	Parque Tecnolóxico de Galicia, S.A.	416
713	Sociedade Anónima de Xestión do Plan Xacobeo	0
714	Empresa Pública de Servizos Agrarios Galegos	0
717	Xenética Fontao, S.A.	165
718	Galaria Empresa Pública de Servizos Sanitarios	2.985
719	Sociedade Galega de Medio Ambiente, S.A.	37.486
727	Xestión do solo de Galicia, XESTUR, S.A.	20
729	Corporación Radio e Televisión de Galicia , S.A.	9.799
	TOTAL	198.942